

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi työntekijäin eläkelain 15 b §:n ja eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain muuttamisesta.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että virheellinen eläkejärjestely voitaisiin oikaista työntekijäin eläkelain ja eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain välillä. Oikaisu olisi mahdollista myös ennen ehdotettujen muutoksien voimaantuloa järjestetyn eläketurvan osalta. Virheelliset vakuutusmaksut palau-

tettaisiin kuluvalta ja edelliseltä kalenterivuodelta. Työntekijän eläkkeen määrä laskettaisiin aina työsuhteen alusta alkaen oikean lain mukaisena.

Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Nykyinen tilanne

Työntekijäin eläkelain (TEL; 395/61) ja eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (TaEL; 662/85) soveltamisalat on määritelty näissä laeissa ja eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkeasetuksessa (870/85). TaEL koskee eräin poikkeuksin työsuhteessa olevia taiteilijoita ja toimittajia, joiden työsuhde on tarkoitettu kestämään alle vuoden. TEL:a sovelletaan kaikkiin sellaisiin työsuhteisiin, joista ei ole toisin säädetty.

Yleensä ei ole vaikeata ratkaista mainittujen säädösten ja eläketurvakeskuksen soveltamisohjeiden perusteella, kumman lain piiriin työsuhde kuuluu. Joskus työnantaja on kuitenkin järjestänyt yksittäisen työntekijänsä tai työntekijäryhmän eläketurvan väärän lain mukaan.

Kun virheellinen vakuuttaminen huomataan, työsuhde joudutaan siirtämään lain piiristä toisen lain piiriin joskus pitkienkin aikojen

kuluttua. Työnantajalle palautetaan tällöin virheellisesti maksetut vakuutusmaksut. Vastavasti toinen eläkelaitos perii työnantajalta vakuutusmaksut sen lain mukaan, jonka piiriin työsuhde kuuluu. Tästä järjestelystä aiheutuu käytännössä ongelmia, koska palautettava ja perittävä vakuutusmaksu eivät täysin vastaa toisiaan.

TEL-järjestelmän ja TaEL-järjestelmän vakuutusmaksut eivät yksittäisen työntekijän osalta ole samansuuruiset. Vakuutusmaksujen palautukseen ja perintään liittyy myös korkeaselvittelyjä. Myös takautuvalta ajalta perittävän TaEL-vakuutusmaksun vanhentumisesta tulee lähivuosina ongelma, sillä vanhentunutta vakuutusmaksua ei voida periä. Koska näissäkin tilanteissa eläketurva määrätään oikean lain mukaisena, eläketurvan kustannus jää vanhentuneelta osalta asianomaisen eläkelaitoksen tappioksi.

Virheellisestä vakuuttamisesta TEL:n ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (LEL; 134/62) välillä on säännökset mainittujen lakien 15 b ja 10 b §:ssä. Niiden mukaan TEL:n ja LEL:n välillä väärä eläkejärjestely oikaistaan kuluvalta ja edeltäneeltä

kalenterivuodelta. Työntekijän eläketurva määrätään kuitenkin oikean lain mukaisesti. Menettely on ollut voimassa vuoden 1986 alusta. Siitä saadut kokemukset ovat olleet myönteisiä.

1.2. Muutoksen syyt ja ehdotetut muutokset

Jotta mahdolliset virheelliset eläkejärjestelyt myös TEL:n ja TaEL:n välillä voitaisiin korjata joustavasti ja siten varmistaa, etteivät hankaluudet vakuutusmaksun perinnässä estäisi työntekijän eläketurvan määräytymistä lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla, ehdotetaan näissä laeissa säädettäväksi vastaava menettely kuin TEL:n ja LEL:n välillä on.

TEL 15 b §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä tarkoitettu oikaisumenettely koskisi myös TaEL:ssa väärin vakuutettuja työsuhteita. Samalla ehdotetaan lisättäväksi TaEL:iin säännös siitä, miten vakuutusmaksuveloitukset hoidettaisiin väärin vakuuttamisen tilanteissa. Ehdotettu TaEL:n 8 a § vastaisi LEL:n 10 b §:n säännöstä.

Ehdotuksen mukaan virheelliset vakuutusmaksut palautettaisiin kuluvalta ja edelliseltä kalenterivuodelta. Vastaavasti tältä ajalta työnantajalta perittäisiin maksut sen lain mukaan, jonka piiriin työsuhde siirretään. Sen sijaan aikaisemmalta ajalta työntekijästä maksetut vakuutusmaksut jäisivät voimaan. Näin vanhempaan aikaan kohdistuvat hankalat maksuselvitykset vältettäisiin.

Vaikka työnantaja olisi järjestänyt työntekijänsä eläketurvan virheellisesti ja maksanut vakuutusmaksut toisen eläkejärjestelmän eläke-

laitokseen, työnantajaa ei pidettäisi TEL 15 §:ssä tai TaEL 8 §:ssä tarkoitettuna laiminlyöjänä.

Eläkkeen määrä laskettaisiin aina työsuhteen alusta alkaen oikean lain mukaan. Maksusuo-ritukset aikanaan saanut eläkelaitos olisi vastuussa työntekijän eläkkeestä saamiensa vakuutusmaksujen mukaisesti. Tämä vastaisi menettelyä, jota noudatetaan, kun työnantaja siirtää eläkevakuutuksen toiseen eläkelaitokseen työsuhteen edelleen jatkuessa.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Virheellisen vakuuttamisen oikaiseminen esitetyllä tavalla ei vaikuttaisi TEL- tai TaEL-järjestelmien vakuutusmaksutulon eikä eläkemenojen kokonaismäärään. Vuodessa on arvioitu olevan noin 150 työnantajaa, joita siirrot koskisivat.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan vuoden 1992 alusta. Lait koskisivat myös ennen niiden voimaantuloa järjestettyä eläketurvaa. Niitä sovellettaisiin myös ennen lakien voimaantuloa vireille tullessiin oikaisutapauksiin, jos oikaisua ei ole saatettu loppuun eikä suoritettuja vakuutusmaksuja ole palautettu ennen lakien voimaantuloa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työntekijäin eläkelain 15 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 15 b §, sellaisena kuin se on 18 päivänä huhtikuuta 1986 annetussa laissa (283/86), seuraavasti:

15 b §

Jos työnantaja on järjestänyt työntekijänsä eläketurvan lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaan, vaikka työsuhteeseen olisi ollut sovellettava tämän lain säännöksiä, eläkejärjestely oikaistaan sitä vuotta välittömästi edeltäneen kalenterivuoden alusta, jona eläkelaitos on ilmoittanut oikaisusta työnantajalle. Tätä edeltäneeltä ajalta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaan järjestetty eläketurva jää voimaan. Työntekijän eläke määrätään kuitenkin tämän lain mukaisesti. Lyhytaikaisissa työsuh-

teissa olevien työntekijäin eläkelain tai eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaan maksetut eläke-erät katsotaan eläkkeen osasuorituksiksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1992.

Laki koskee myös ennen lain voimaantuloa järjestettyä eläketurvaa.

Lakia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa vireille tulleisiin eläkejärjestelyjen oikaisuihin, jos oikaisua ei ole saatettu loppuun eikä suoritettuja vakuutusmaksuja ole palautettu ennen lain voimaantuloa. Tällöin oikaisuilmoitus katsotaan tehdyksi lain voimaantulo-
hetkellä.

2.

Laki**eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 26 päivänä heinäkuuta 1985 annettuun eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelakiin (662/85) uusi näin kuuluva 8 a §:

8 a §

Jos työnantaja on järjestänyt työntekijänsä eläketurvan työntekijäin eläkelain mukaan, vaikka työsuhteeseen olisi ollut sovellettava tämän lain säännöksiä, eläkejärjestely oikaistaan sitä vuotta välittömästi edeltäneen kalenterivuoden alusta, jona eläkelaitos on ilmoittanut oikaisusta työnantajalle. Tätä edeltäneeltä ajalta työntekijäin eläkelain mukainen vakuutus jää voimaan. Tämän lain mukainen eläke tulee kuitenkin työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen eläkkeen sijaan. Työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaan maksetut eläke-erät katsotaan eläkkeen osasuorituksiksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1992.

Laki koskee myös ennen lain voimaantuloa järjestettyä eläketurvaa.

Lakia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa vireille tulleisiin eläkejärjestelyn oikaisuihin, jos oikaisua ei ole saatettu loppuun eikä suoritettuja vakuutusmaksuja ole palautettu ennen lain voimaantuloa. Tällöin oikaisuilmotus katsotaan tehdyksi lain voimaantulohetkellä.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 1991

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Toimi Kankaanniemi*

1.

Laki**työntekijäin eläkelain 15 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 15 b §, sellaisena kuin se on 18 päivänä huhtikuuta 1986 annetussa laissa (283/86), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 b §

Jos työnantaja on järjestänyt työntekijänsä eläketurvan lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaan, vaikka työsuhteeseen olisi ollut sovellettava tämän lain säännöksiä, eläkejärjestely oikaistaan sitä vuotta välittömästi edeltäneen kalenterivuoden alusta lukien, jona eläkelaitos on ilmoittanut oikaisusta työnantajalle. Tätä edeltäneeltä ajalta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaan järjestetty eläketurva jää voimaan. Työntekijän eläke kuitenkin määrätään tämän lain mukaisesti. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaan maksetut eläke-erät katsotaan eläkkeen osasuorituksiksi.

15 b §

Jos työnantaja on järjestänyt työntekijänsä eläketurvan lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaan, vaikka työsuhteeseen olisi ollut sovellettava tämän lain säännöksiä, eläkejärjestely oikaistaan sitä vuotta välittömästi edeltäneen kalenterivuoden alusta, jona eläkelaitos on ilmoittanut oikaisusta työnantajalle. Tätä edeltäneeltä ajalta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaan järjestetty eläketurva jää voimaan. Työntekijän eläke määrätään kuitenkin tämän lain mukaisesti. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaan maksetut eläke-erät katsotaan eläkkeen osasuorituksiksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1992.

Laki koskee myös ennen lain voimaantuloa järjestettyä eläketurvaa.

Lakia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa vireille tulleisiin eläkejärjestelyjen oikaisuihin, jos oikaisua ei ole saatettu loppuun eikä suoritettuja vakuutusmaksuja ole palautettu ennen lain voimaantuloa. Tällöin oikaisuilmoitus katsotaan tehdyksi lain voimaantulohetkellä.

